

Standards for Managing Vocational Education in a Bilateral Participatory System

Natthapong Kaewwong¹, Suwit Panujaree² and Phumphakhawat Phumphongkhochasorn³

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

¹E-mail: n.kaewwong62@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-8766-5941>

²E-mail: suwitmbu@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2620-8605>

³E-mail: phumphakhawat.ps@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-3779-9710>

Received 14/03/2024

Revised 24/03/2024

Accepted 05/04/2024

Abstract

Background and Aims: The standard for managing bilateral vocational education in a participatory system places a strong emphasis on managing the program using space as a foundation. By connecting the management of vocational education with the strategic use of space, the standard aims to improve the quality of bilateral education. Acquire and hone students' professional competencies. producing education that is in line with the demands of society and the local community. This study aims to provide guidelines for area-based bilateral vocational education management that are connected to participatory bilateral vocational education management.

Methodology: A theory based on the area-based participatory bilateral vocational education management system was developed for this investigation by compiling and evaluating data regarding the requirements and viability of the research topic. To assess the needs of the community and the students, the study surveyed information on the variables that both encourage and restrict the use of learning spaces.

Results: The guidelines for managing participatory bilateral vocational education center on the use of space as a foundation for managing bilateral vocational education, with a focus on creating environments that support learning and help learners develop their career skills to the fullest extent possible. by placing a high value on the use of space for high-quality education that is in keeping with the requirements of society and the local community. By presenting this standard, relationships, and cooperation are established between partner and community-level organizations to achieve effective and long-lasting learning and development. In the long term, it will contribute to the creation of a catalyst for the effective and responsive growth of skill development and vocational education in the community.

Conclusion: standards for the management of participatory bilateral vocational education are a crucial instrument for improving the caliber of instruction and enhancing staff competencies at the bilateral level. And has an impact on society's long-term sustainable development of communities.

Keywords: Vocational Education; Dual System; Participation; Standards

มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วม

ณัฐพงศ์ แก้ววงศ์ , สุวิทย์ ภาณุจारी และ ภูมิภควัชรจ์ ภูมิพงศ์คชศร
วิทยาลัยการจัดการนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมเน้นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยการใช้พื้นที่เป็นฐานเป็นการเพิ่มคุณภาพของการศึกษาระบบทวิภาคีโดยการเชื่อมโยงระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาและการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน

ระเบียบวิธีการศึกษา: การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดยการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการใช้พื้นที่เป็นฐาน โดยการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับการศึกษา การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนและผู้เรียนรวมทั้งการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ในการเรียนรู้

ผลการศึกษา: มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน เน้นการสร้างพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น มีการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทั้งในระดับภาคีและระดับชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการนำเสนอมาตรฐานนี้ จะช่วยสร้างแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาอาชีวศึกษาและการพัฒนาทักษะในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในระยะยาว

สรุปผล: มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของการศึกษาและการพัฒนาทักษะของบุคลากรในระดับทวิภาคี และมีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนและสังคมในระยะยาว

คำสำคัญ : อาชีวศึกษา; ระบบทวิภาคี; การมีส่วนร่วม; มาตรฐาน

บทนำ

ปัญหาในการศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่เป็นฐาน เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทักษะในท้องถิ่น ความเป็นหานี้มักเกิดจากข้อจำกัดในทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น ขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา สภาพพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ เป็นต้น

ปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและความสำเร็จในการพัฒนาทักษะของนักเรียน และอาจสร้างความไม่เท่าเทียมในการศึกษา เนื่องจากบางพื้นที่อาจมีทรัพยากรมากพอที่จะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ในขณะที่บางพื้นที่อาจขาดแคลนและไม่สามารถสร้างสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, 2541)

ความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในการศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและมีโอกาสในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม การแก้ไขปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและสังคม โดยการเน้นการพัฒนาพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพ เชื่อมโยงกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะ ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกคนสามารถมีโอกาสในการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนในสังคมและชุมชนในระดับทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2557)

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเป็นเรื่องที่มีหลายปัจจัย เช่น ความจำเป็นในการมีพื้นที่ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการเรียนรู้และกิจกรรมการศึกษา ปัญหาเชิงพื้นที่อาจเกิดจากข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา เช่น การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เหมาะสมสำหรับการศึกษา นอกจากนี้ ปัญหาเชิงพื้นที่ยังอาจเกิดจากปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น สภาพอากาศไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก โดยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมโดยใช้พื้นที่เป็นฐานอาจเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมหรือไม่พึงประสงค์ เช่น การไม่มีการสนับสนุนหรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียน ปัญหาเชิงสถานการณ์ยังอาจเกิดจากความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา และความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ปัญหาเชิงสถานการณ์ยังอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขาดแคลนของบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การไม่มีการรับรู้หรือไม่มีการตอบสนองต่อความต้องการและความต้องการของชุมชน ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในการจัดการอาชีวศึกษาแบบทวิภาคีที่มีส่วนร่วมในพื้นที่ในที่สุด (อิสริยา ออสุวรรณ, 2559)

การแก้ไขปัญหาของมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่เป็นฐาน สรุปเป็นหลักการและเหตุผล (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2561) ดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม: การแก้ไขปัญหาเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการศึกษา โดยการตระหนักถึงความต้องการของผู้เรียนและชุมชนในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา: การแก้ไขปัญหาเน้นการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาในพื้นที่ เช่น การจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้

3. การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึง: การแก้ไขปัญหาเน้นการสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ โดยให้ทุกคนสามารถมีโอกาสในการศึกษาและพัฒนาทักษะอย่างเท่าเทียม

4. การสร้างความร่วมมือและสันติภาพในชุมชน: การแก้ไขปัญหาเน้นการสร้างความร่วมมือและสันติภาพระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาคี และชุมชน ในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการศึกษาและการพัฒนาทักษะ

5. การสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะ: การแก้ไขปัญหาเน้นการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการจัดการอาชีวศึกษาแบบทวิภาคีการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน จึงเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา โดยมุ่งเน้นการร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ และชุมชนในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในระดับทวิภาคีอย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น

ผู้วิจัยขอเสนอบทความนี้เพื่อนำเสนอมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน โดยการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการใช้พื้นที่เป็นฐาน โดยการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับการศึกษา การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนและผู้เรียน รวมทั้งการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ในการเรียนรู้ โดยทำการสร้างทฤษฎีที่มีพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การสร้างทฤษฎีควรเน้นไปที่การสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะที่มีประสิทธิภาพภายในท้องถิ่น

การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual vocational training) คือ การจัดการศึกษาวิชาชีพโดยความร่วมมือของหน่วยงานหลัก 2 หน่วย คือ สถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาทฤษฎี ในสถานศึกษา และฝึกภาคปฏิบัติหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการจนจบหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมาย (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาทวิภาคี, 2541) การศึกษาระบบทวิภาคี จึงเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันอาชีวศึกษา กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันฯ และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่ง

ในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีจึงมีจุดเด่นหรือประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการ สถานศึกษา และนักเรียน-นักศึกษา
2. สถานศึกษาสามารถรับนักเรียน-นักศึกษาได้เพิ่มมากขึ้นหลักจากที่นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะถูกส่งเข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
3. ผู้สำเร็จการศึกษาในระบบทวิภาคีตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ ในเรื่องของความ มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และนิสัยการทำงาน
4. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ก่อให้เกิดการรับรู้ของครูในสถานศึกษา เพื่อตอบรับกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้สถานประกอบการพัฒนาครูฝึกประจำสถานประกอบการของตน รวมถึง เครื่องมืออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
5. ผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคีจะมีความมั่นใจในตนเองมากกว่านักเรียนปกติ และมีความผูกพันกับสถานประกอบการ
6. สถานประกอบการสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการฝึกอบรมพนักงานใหม่
7. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ความพยายามนี้จะนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ และในเรื่อง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้ (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, 2541)

1. มีบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of understanding) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา/ สถาบัน/ สถานศึกษากับสถานประกอบการ
2. มีสัญญาฝึกอาชีพระหว่างสถานประกอบการกับผู้เรียน
3. มีแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ตลอดระยะเวลาการฝึกอาชีพที่กำหนดในแผนการเรียนตลอดหลักสูตร
4. มีการประเมินมาตรฐานการฝึกอาชีพตามข้อตกลง และตามแผนการฝึกอาชีพที่จัดทำร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษาหรือสถาบัน
5. มีใบรับรองการผ่านงานของสถานประกอบการ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพลงนามโดยสถานประกอบการ
6. มีวุฒิบัตรการศึกษาระบบทวิภาคีลงนามร่วมกัน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ

คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับต้องมีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถ ในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ในแต่ละระดับ และตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของประเภทวิชา สาขาวิชา และสาขางานที่เรียน โดยผู้เรียน ในอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะมีคุณลักษณะพิเศษคือ สามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึกอาชีพได้ทันที

มาตรฐานการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1 สถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะต้อง ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาต้อง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 จัดการเรียนในสาขาวิชาที่ตรงความต้องการของสถานประกอบการ

1.3 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา กับสถานประกอบการ

1.4 จัดทำสัญญาการฝึกอาชีพระหว่างผู้เรียนกับสถานประกอบการ

1.5 จัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานประกอบการ

ตลอดหลักสูตร

1.6 จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนการฝึกอาชีพ และปัจฉิมนิเทศหลังเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพ

1.7 เตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพ

1.8 จัดให้มีครูนิเทศก์การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

1.9 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ

1.10 ประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กับสถานประกอบการ ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบ

2. สถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องให้ความร่วมมือ ดังนี้

2.1 ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2 จัดลักษณะงานที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา

2.3 จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา

2.4 ทำสัญญาการฝึกอาชีพระหว่างผู้เรียนกับสถานประกอบการ

2.5 ทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพและแผนการนิเทศร่วมกับสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาตลอดหลักสูตร

2.6 ประเมินการฝึกอาชีพร่วมกับสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา

2.7 จัดให้มีครูฝึกในสถานประกอบการ

2.8 จัดให้มีผู้ประสานงานและผู้ควบคุมการฝึกอาชีพ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการ

2.9 ประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

2.10 จัดให้มีสวัสดิการและหรือเบี้ยเลี้ยงที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนตามข้อตกลง

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ เป็นการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์สำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและสมรรถนะตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหลัก ของความสำเร็จ (Key Success) ของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้เข้ากับผู้ใต้บังคับบัญชาและต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กรไม่ใช่เพียงแค่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย (สมยศ นาวิการ, 2545) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC) (สมเดช สีแสง, 2547) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม (จิระพงษ์ หอมสุวรรณ, 2556) และ (จันทร์านี สงวนนาม, 2551) กล่าวว่า การแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้บุคคลผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรควรประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพัน รั้งกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กร แม้เพียงได้รับฟัง ความคิดเห็นก็ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้ว

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก ทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีทั้งการยอมรับ การสนับสนุนจะมีผล ต่อการปฏิบัติอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็น และยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

สรุปได้ว่า มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เกิดขึ้นได้จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา สถานศึกษาและสถานประกอบการ เป็นองค์กรหลัก และมี ผู้เรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วม และทุกองค์กรต้องมีบุคลากรในการขับเคลื่อนระบบงาน จึงต้องได้รับการยอมรับ มีความรู้และเข้าใจร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีส่วนร่วมในการบริหารองค์กร มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย วางแผนดำเนินงานในด้านต่างๆ ขับเคลื่อนการทำงานหรือการลงปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม รับรู้ปัญหาตลอดจนออกแบบวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมในการวัดและประเมินผล และการสรุปรายงานผล ต่างต้องอาศัยศักยภาพของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทั้งสิ้น

องค์ความรู้จากการศึกษา

การศึกษามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้พื้นที่เป็นฐานอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกับชุมชนและสังคมในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างสัมพันธภาพและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาคี และสังคมในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการศึกษาและการพัฒนาทักษะ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในระดับบุคลากรและชุมชนในท้องถิ่น การนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษามาตรฐานนี้จะช่วยเสริมสร้างพลังและศักยภาพในการพัฒนาด้านอาชีวศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ เชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชุมชนและสังคม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่มีความยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระยะยาว โมเดลนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในท้องถิ่นโดยทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเองและชุมชนในระดับทวิภาคี

องค์ประกอบหลัก

1. พื้นที่

- 1.1 พื้นที่เรียนรู้: โรงเรียน วิทยาลัย ศูนย์ฝึกอบรม ชุมชน ห้องสมุด สวนสาธารณะ แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น
- 1.2 พื้นที่ปฏิบัติ: สถานประกอบการ ฟาร์ม โรงงาน ชุมชน องค์กร

2. ทรัพยากร:

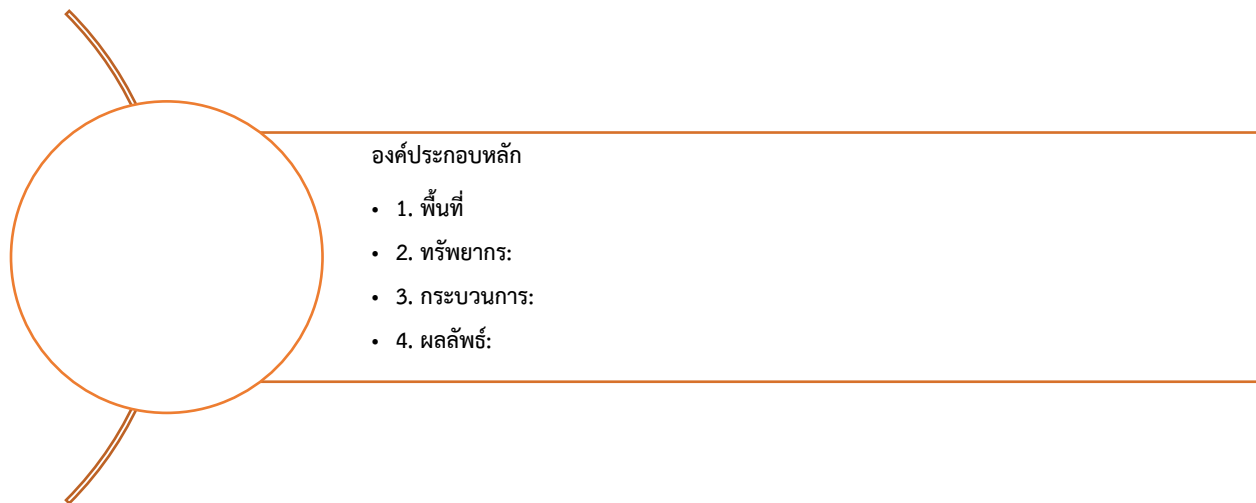
- 2.1 ทรัพยากรบุคคล: ครู วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ช่างฝีมือ ผู้นำชุมชน
- 2.2 ทรัพยากรการเรียนรู้: อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อการสอน เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.3 ทรัพยากรทางการเงิน: เงินทุน สนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม

3. กระบวนการ:

- 3.1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน: การเรียนในห้องเรียน การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์การ เรียนรู้จากการทำงานจริง
- 3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ
- 3.3 การวัดผลและประเมินผล: การวัดผลแบบองค์รวม เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม

4. ผลลัพธ์:

- 4.1 ผู้เรียนมีทักษะอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- 4.2 ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม
- 4.3 ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.4 สังคมมีการพัฒนา เกิดการจ้างงาน ลดความเหลื่อมล้ำ

บทสรุป

มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เน้นการสร้างพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น มีการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทั้งในระดับภาคและระดับชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยการนำเสนอมาตรฐานนี้ จะช่วยสร้างแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาอาชีวศึกษาและการพัฒนาทักษะในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- จอมพงศ์ มงคลวนิช.(2561).*การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์
- จิระพงษ์ หอมสุวรรณ. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2563) เรื่อง *มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี* พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ* พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557).*แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*.ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สมเดช สีแสง. 2547. *คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษา แห่งชาติ*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพครู.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ :บรรณกิจ. สมิต สัจฉกร.
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2541).*คู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538*.กรุงเทพมหานคร:กรมอาชีวศึกษา.
- อิสริยา ออสุวรรณ. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคีในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.